

نقش واسطه‌ای آسیب‌پذیری روانی در رابطه بین وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی در زنان

دانشجوی دکتری گروه روانشناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران
استادیار گروه روانشناسی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران
استادیار گروه روانشناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران
استادیار گروه روانشناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران

قاسم یعقوبی حسنکلا

علیرضا همایونی

یحیی یاراحمدی

امید مرادی

homayouni.ar@gmail.com

ایمیل نویسنده مسئول:

پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۰۲

دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۰۶

چکیده

هدف: هدف این پژوهش تعیین نقش واسطه‌ای آسیب‌پذیری روانی در رابطه بین وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی در زنان بود. روش پژوهش: این پژوهش همبستگی از نوع معادلات ساختاری با رویکرد مبتنی بر کوواریانس بود. جامعه آماری پژوهش تمامی زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله مراجعه‌کننده جهت دریافت خدمات مرتبط با طلاق به ۵ مرکز مشاوره تحت همکاری با اداره دادگستری در شهر بابل بودند که برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و تخصیص ضریب ۱۵ برای هر متغیر مشاهده شده و با احتساب احتمال پرسشنامه‌های ناقص ۴۳۲ نفر به عنوان به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های وابستگی به شبکه اجتماعی (۱۳۹۵)، آسیب‌پذیری روانی نجاریان و داوودی (۱۳۸۰)، و طلاق عاطفی محمدی و همکاران (۱۳۹۴) استفاده شد. یافته‌ها: نتایج نشان داد که روابط مثبت و معنی‌دار بین آسیب‌پذیری روانی و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی وجود دارد ($P=0/05$). مسیر غیرمستقیم وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با میزان طلاق عاطفی با میانجیگری آسیب‌پذیری روانی معنی‌دار بود و برازش مدل پژوهش نیز تأیید شد ($P=0/05$). نتیجه‌گیری: با توجه به تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد از لحاظ سلامت روانی و همچنین استحکام روابط زوجین مشاوره و ارائه اطلاعات و آموزش‌های مناسب برای خانواده‌ها در زمینه بهبود و رضایت زناشویی مدنظر قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: شبکه‌های اجتماعی، آسیب‌پذیری روانی، طلاق عاطفی

فصلنامه علمی پژوهشی خانواده‌درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۴۳۰-۲۷۱۷

<http://Aftj.ir>

دوره ۲ | شماره ۳ پیاپی ۷ | ۲۹۵-۲۷۵

پاییز ۱۴۰۰

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

درون متن:

(یعقوبی حسنکلا، همایونی، یاراحمدی و

مرادی، ۱۴۰۰)

در فهرست منابع:

یعقوبی حسنکلا، قاسم، همایونی، علیرضا، یاراحمدی، یحیی، و مرادی، امید. (۱۴۰۰). نقش واسطه‌ای آسیب‌پذیری روانی در رابطه بین وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی در زنان. فصلنامه خانواده‌درمانی کاربردی، ۲(۳ پیاپی ۷): ۲۹۵-۲۵۲.

مقدمه

اطلاعاتی که سالانه توسط سازمان ثبت احوال کشور به عنوان آمار رسمی طلاق منتشر می‌شود به تمامی نشان‌دهنده میزان ناکامی همسران در زندگی زناشویی نیست، زیرا در کنار آن آمار تکان دهنده‌تری به طلاق‌های عاطفی^۱ اختصاص دارد (نجف پور بوشهری، بردیده و کاظمی، ۱۳۹۴)، زندگی‌های تهی و خاموشی که زن و مرد پاسخگوی احساسات یکدیگر نیستند و به سردی در کنار هم زندگی می‌کنند ولی به سبب وجود فرزندان، ترس از تنهایی، ناتوانی در تأمین نیازهای زندگی و شرایط فرهنگی-اجتماعی متقاضی طلاق قانونی نیستند (اجتماعی سنگری و حیدری، ۱۳۹۴). در فرهنگ شهری، اصطلاح جدیدی به نام *Marringle* وجود دارد که به عنوان «یک فرد متأهل که مانند مجرد رفتار می‌کند» تعریف شده است که می‌تواند معادل طلاق عاطفی^۲ شناخته شود. در واقع اگرچه زیر یک سقف زندگی می‌کنند؛ اما هیچ رابطه‌ای بین آن‌ها وجود ندارد و در واقع آن‌ها از هم جدا شده‌اند. از منظر اطرافیان، «آن‌ها یک زوج واقعی به نظر می‌رسند، اما ارتباط واقعی آن‌ها قبلاً از بین رفته است.» با وجود اهمیت طلاق عاطفی و آثار منفی آن، توجه کافی به این موضوع نمی‌شود (اسلامی و همکاران، ۲۰۲۰). تاکنون برآوردی از نرخ طلاق عاطفی از سوی سازمان‌های مسئول ارائه نشده است، اما در برخی منابع گفته می‌شود که میزان طلاق عاطفی دو برابر طلاق قانونی است (یزدانی، حقیقتیان و کشاورز، ۱۳۹۱). ترکمان، اسکافی، عیدگاهیان و سهرابی (۱۳۹۳) این نتیجه رسیدند که فقدان صمیمیت با همسر بیشترین تأثیر را بر طلاق عاطفی دارد. نتایج پژوهش لطیفیان، عرشی و اقلیما، (۱۳۹۶)، عموزاد مهدیجاری و نوری (۲۰۱۵) و پژوهش ابراهیمی و بنی فاطمه (۲۰۱۴) نشان دادند سردی روابط و کاهش روابط میان زوجین بیشتر به دلیل برآورده نشدن انتظارات در بین زوجها است. طلاق عاطفی، رابطه‌ای را توصیف می‌کند که در آن همسران در محیط‌های اجتماعی، خوب و صمیمی به نظر می‌رسند (اینگرام، ۲۰۱۶)، ولی در خلوت قادر به تحمل یکدیگر نیستند (نعیمی و قلیچی، ۱۳۹۶). بر اساس الگوی مک مستر در مورد ارزیابی عملکرد خانواده می‌توان گفت عملکرد کارساز خانواده با توانایی اعضا در هماهنگی با تغییرات، حل تضادها و تعارضها (سیلوی و همکاران، ۲۰۱۶)، همبستگی بین اعضا و موفقیت در اعمال الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز بین افراد (بوناجی، گنزالز مندز و کراهی، ۲۰۱۶)، اجرای مقررات و اصول حاکم بر این نهاد با هدف حفاظت از کل نظام خانواده همراه است (عبادی سامیان و عطادخت، ۱۳۹۶). تئودور (۲۰۱۱) معتقد است که ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی کننده بر رضایت همسر دارد (نقل از گوستا و ماسمن، ۲۰۲۱)، همچنین ازدواج‌ها کسانی که سطوح بالا و مکرر درگیری را تجربه می‌کنند، تمایل دارند سطوح پایینی از سازگاری زناشویی و در دراز مدت داشته باشند دویدن می‌تواند مشکلات سلامتی جسمی و روحی ایجاد کند (عباسی، ۲۰۱۷؛ نقل از گوستا و ماسمن، ۲۰۲۱).

به طور کلی علاوه بر تأثیرات ساختاری خانواده بر ابعاد تعاملی در حیطه‌های متفاوت بین فردی، امروز استفاده از فن‌آوری و تکنولوژی‌های نوین یکی از جلوه‌های آشکار دنیای پیش‌روست (رید، لوپسر گرید و پارکر، ۲۰۱۶) و شبکه‌های اجتماعی نیز به عنوان یکی از ابعاد نوپای این فن‌آوری‌های، نقش به‌سزایی در روابط و تعاملات افراد جامعه دارد (رستمی، رستمی، محمدی هفت‌چشمه و غلامی، ۱۳۹۶). در همین مسیر

1. emotional divorce
2. emotional divorce

نوع و نحوه‌ی استفاده می‌تواند معضلاتی شخصی و اجتماعی را سبب گردد (خواجوی نیا، امیرپور و آذر سرشت، ۱۳۹۶)، یکی از مشکلات شایع آن کاهش ارتباط فرد با خانواده‌اش و کوچک شدن حلقه‌ی اجتماعی پیرامون فرد می‌گردد (کراوت و همکاران، ۱۹۹۸؛ چن، چن و گایو، ۲۰۱۵). مطالعات وو و همکاران، (۲۰۱۶) و مک دنیل، دروین و کراونز (۲۰۱۷) نشان داد که وابستگی به شبکه‌های مجازی باعث کاهش روابط زوجین در میان کاربران شده، فرایند خانوادگی آنان را دستخوش تغییر کرده است و استفاده بدون محدودیت از اینترنت فعالیت جسمانی و عاطفی را نیز کاهش می‌دهد. جستجو در این رابطه نشان داده یکی از علل اختلافات یا نزاع‌های مداوم بین زوج‌های متأهل و طلاق رسانه‌های اجتماعی می‌تواند باشد (نورسیفا، ۲۰۲۰). در همین جهت تانگ، چن، یانگ، چانگ و لی، (۲۰۱۶) بیان داشتند اکثر روابطی که پیرامون اینترنت شکل می‌گیرند اشکال ضعیفی از ارتباطات هستند و بر روابط خانوادگی نیز تأثیر منفی دارند. استفاده نابجا و وابسته گونه به شبکه‌های مجازی می‌تواند باعث دوستی‌های نامناسب، بزهکاری یا مشکلات دیگر عاطفی شوند (موناسیس، دپالو، گریفیتز و سیناترا، ۲۰۱۷). در همین جهت چو و لی، (۲۰۱۷) نشان دادند که چگونگی استفاده از شبکه‌های مجازی می‌تواند به ویژگی‌های شناختی، عاطفی و شخصیتی کاربر مرتبط باشد که با توجه به این موارد می‌تواند آسیب‌پذیری فرد را در ابعاد جسمانی و روانی تحت تأثیر قرار دهد، در DSM-5 اشتین، فلیپ، بولتون، فولفورد، سالدر و کندلر (۲۰۱۰) آسیب‌پذیری روانی را به عنوان الگو یا نشانگان روان‌شناختی یا رفتاری در زمینه‌ی عاطفی هیجانی که در فرد رخ می‌دهد مطرح می‌کنند. این الگو یا نشانگان منعکس‌کننده‌ی یک بدکارکردی روان‌شناختی زیربنایی است (مارامبی، ۲۰۱۶) و پیامدهای آن ناتوانی یا پریشانی عاطفی بالینی معنادار است (ریجاوچ کلوبوکار و سیمونیچ، ۲۰۱۸). این نشانگان پاسخی قابل انتظار به یک عامل استرس‌زای عمومی نمی‌باشد، شامل فقدان (برای مثال از دست دادن فرد مورد علاقه) یا پاسخ فرهنگی تأیید شده به یک رویداد خاص نیستند (برای مثال حالت‌های خلسه در آیین‌های مذهبی) (سانچز روز، مالدونادو باتیستا و رادرفورد، ۲۰۱۸). الگو آسیب‌پذیری روانی از روابط مبتنی بر نقصان یا مشکل در یک یا چند حوزه از کارکرد روانی عاطفی شامل کارکرد عمومی (برای مثال هشیاری، جهت یابی، هوش یا سرشت و منش) یا کارکردهای اختصاصی (برای مثال توجه، حافظه، عواطف، ادراک و تفکر) است، اما محدود به این حوزه‌ها نیست (بچارد، واندراولان، وود، واسرمن و زاگر، ۲۰۱۷). هنگامی که فرد در دریافت و ادراک حمایت‌های ارتباطی از جانب همسر خود دچار مشکلات بسیاری می‌گردد (تورنر، شاتوک، فینکلهور و هامبی، ۲۰۱۷)، در نتیجه سبب می‌شود که وی در ابعاد عاطفی دچار خلأهایی گردد (جو و تنگ، ۲۰۱۷) که بیان‌کننده نقص خاص در عملکرد روانی و به تبع آسیب‌پذیری روانی است و فرد در توصیف یا آگاهی از عواطف و خلق خویش در روابط با همسر خود ناتوان می‌گردد و درصد کاهش ارتباط برمی‌آید و گاهی می‌تواند ارتباطات فرازناشویی را سبب گردد (ارفعی، موسوی، قره داغی، فرورشی و قلی زاده، ۱۳۹۰). مالوف و همکاران، ۲۰۱۰؛ هلموت و مک نالتی، ۲۰۰۸؛ و سلیمان و جکسون، ۲۰۱۴ آسیب‌پذیری مداوم و مضر درون یک رابطه قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده منفی سازگاری زناشویی است (گوستا و ماسمن، ۲۰۲۱).

در همین جهت فولادی، اسفندیارپور بروجنی، کاویانی بروجنی و امیدی بروجنی (۱۳۹۷) بین استفاده آسیب‌زا از شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. عبادی سامیان و عطادخت (۱۳۹۶) در پژوهش خود نشان دادند که ابعاد سرشت، مزاج‌های عاطفی، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و تنظیم هیجان از عوامل مؤثر در طلاق عاطفی زوجین هستند. نعیمی و قلیچی (۱۳۹۶) در پژوهش خود نشان دادند که بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ماهواره با گرایش به طلاق عاطفی رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد؛ بنی فاطمه، آقایی هیر و اکبری (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند که بین متغیرهای مشکلات و آسیب‌پذیری روحی و روانی با طلاق عاطفی رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد. عباس (۲۰۱۹) در پژوهشی نشان دادند که در وابستگی به شبکه‌های اجتماعی در روابط، سن و میزان آسیب‌پذیری می‌تواند جدایی و خیانت‌های عاطفی را تحت تأثیر قرار دهد. ریجاوچ کلوبوکار و سیمونیچ (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان دادند که آسیب‌پذیری روانی در زوجین می‌تواند سبب ایجاد مشکلات ارتباطی زوجین و گسترش‌دهنده‌ی احتمال طلاق در زوجین شود. گوردال، سویتوک و سوریاس (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان دادند که دل‌بستگی ابتدایی و عوامل سرشتی و شخصیتی می‌تواند در میزان عدم رضایت زناشویی و ناسازگاری زوجین تأثیرگذار باشد که زمینه‌ی ایجاد مشکلات عاطفی و طلاق روانی عاطفی را سبب می‌گردد. بچارد، واندرلان، وود، واسرمن و زاگر (۲۰۱۷) نشان دادند که آسیب‌پذیری روان‌شناختی می‌تواند تعیین‌کننده‌ی قوی‌ای برای طرح متفاوت رفتارهای ارتباطی و اجتماعی و حمایت‌های کسب شده داشته باشد. به طور کلی با توجه به این‌که خانواده و منظومه زن و شوهری به‌عنوان یک کل در نظر گرفته می‌شود، روابط همه اعضای آن بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرد (خواجوی نیا، امیرپور و آذرسرشت، ۱۳۹۶)، بنابراین ضروری است که به بررسی ابعاد زمینه‌ای و کیفیت تعاملات اجتماعی با توجه به مباحث عاطفی که از مقدمات جدایی و طلاق است، پرداخته شود. علاوه بر آن طلاق و جدایی تنش‌زا است و ممکن است به افزایش استرس و کاهش بهزیستی روانی زوجین منجر شود و از سویی با مشخص کردن متغیرهایی که باعث پیش‌بینی طلاق می‌شوند، می‌توان زمینه را برای پژوهش‌های بعدی فراهم نمود و از رخداد طلاق که در کشور رو به افزایش است، پیشگیری کرد. با توجه مطالب ذکرشده، پژوهشگر در پی پاسخ به سؤال اصلی است:

۱. آیا وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با میانجی‌گری آسیب‌پذیری روانی بر میزان طلاق عاطفی اثر دارد؟

روش پژوهش

روش این پژوهش با توجه به هدف آن از نوع تحقیقات بنیادی است. از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها به صورت توصیفی بوده و این پژوهش همبستگی از نوع مدل یابی معادلات ساختاری (SEM) مبتنی بر کوواریانس است. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمامی زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله مراجعه‌کننده جهت دریافت خدمات مرتبط با طلاق به ۵ مرکز مشاوره تحت همکاری با اداره‌ی دادگستری در شهر بابل تشکیل می‌دهند. برای برآورد بهینه حجم نمونه در مطالعات مربوط به مدل یابی معادله ساختاری نظرات متفاوتی وجود دارد از جمله کلاین (۲۰۱۰) و لوهلین (۲۰۰۴) معتقدند حجم نمونه کمتر از ۱۰۰ نامناسب و حجم‌های بالاتر از ۲۰۰ مطلوب است (نقل از قاسمی، ۱۳۹۰). از نظر استیونس (۱۹۹۴) برای سازگاری با الگوی

معادلات ساختاری تعداد نمونه باید حداقل ۱۵ برابر متغیرهای مشاهده شده باشد (به نقل از هومن، ۱۳۹۳). در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه با توجه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و تخصیص ضریب ۱۵ برای هر متغیر مشاهده شده (۲۸ متغیر مشاهده شده در مدل) و با احتساب احتمال پرسشنامه‌های ناقص ۴۳۲ نفر به عنوان حجم نمونه با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه طلاق عاطفی^۱. پرسشنامه میزان طلاق عاطفی، توسط محمدی، جوکار کمال‌آبادی و گلستانه (۱۳۹۴) طراحی شده است. این مقیاس دارای ۳۶ گویه و دارای ابعاد انتقاد و سرزنش، سکوت و جبهه‌گیری، واکنش عاطفی، آمیزش عاطفی، قدرت و منابع، فقدان و افسردگی و سرخوردگی، زاویه سوم، محدود کردن و مشکلات جنسی می‌باشد. هر کدام از ابعاد دارای ۴ سؤال می‌باشند که با یک مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای (هرگز تا همیشه) و هر ماده دارای ارزشی بین ۰ تا ۴ است. با سؤالاتی مانند: (من / همسرم یکدیگر را مقصر اصلی مشکلات زندگی مان می‌دانیم). میزان طلاق عاطفی را می‌سنجد. این مقیاس، چندین بعد میزان طلاق عاطفی را می‌سنجد، امتیاز بالا در میزان طلاق عاطفی و یا ابعاد آن، نشانگر میزان طلاق عاطفی بالا و بالعکس می‌باشد. ۹ عامل تشکیل دهنده انزوای اجتماعی و امتیازات آن‌ها به شرح زیر است. طیف امتیاز کلی شما بین ۰ و ۳۶ خواهد بود. امتیاز بالاتر، نشان دهنده وجود میزان طلاق عاطفی بیشتر می‌باشد؛ بنابراین، امتیاز بالاتر از ۱۸ (به طور میانگین) برای کل پرسشنامه و بالاتر از ۲ (به طور میانگین) برای هر متغیر نشان دهنده میزان طلاق عاطفی بالاتر از میانگین در زندگی می‌باشد. کلید سؤالات به ترتیب برابر با انتقاد و سرزنش سؤالات ۱ تا ۴، سکوت و جبهه‌گیری سؤالات ۵ تا ۸، واکنش عاطفی سؤالات ۹ تا ۱۲، آمیزش عاطفی سؤالات ۱۳ تا ۱۶، قدرت و منابع سؤالات ۱۷ تا ۲۰، فقدان و افسردگی و سرخوردگی سؤالات ۲۱ تا ۲۴، زاویه سوم سؤالات ۲۵ تا ۲۸، محدود کردن سؤالات ۲۹ تا ۳۲ و مشکلات جنسی سؤالات ۳۳ تا ۳۶ می‌باشد. در پژوهش محمدی و همکاران، (۱۳۹۵) روایی محتوا پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان این حوزه و همچنین روایی همگرا و واگرا، روایی سازه تأیید شده است و پایایی به روش آلفای کرونباخ برابر با انتقاد و سرزنش ۰/۸۳، سکوت و جبهه‌گیری ۰/۷۶، واکنش عاطفی ۰/۷۶، آمیزش عاطفی ۰/۸۶، قدرت و منابع ۰/۸۴، فقدان و افسردگی و سرخوردگی ۰/۸۸، زاویه سوم ۰/۸۶، محدود کردن ۰/۷۴ و مشکلات جنسی ۰/۹۰ می‌باشد. در پژوهش حاضر نیز با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ برای کل آزمون برابر با ۰/۸۳۱ به دست آمد.

۲. پرسشنامه آسیب‌پذیری روانی (SCL-25). پرسشنامه آسیب‌پذیری روانی (SCL-25) را نجاریان و داوودی در سال ۱۳۸۰ طراحی نموده‌اند. این پرسشنامه ۲۵ سؤال دارد که روی یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از نمره صفر تا چهار ثبت می‌گردد. ۹ عامل اصلی شامل: ۱- شکایات جسمانی (۲، ۶، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۲۵) ۲- وسواس فکری و عملی (۱۱، ۲۱، ۲۲) ۳- حساسیت میان فردی (۵، ۹، ۲۰) ۴- افسردگی (۴، ۱۳) ۵- اضطراب (۳، ۷، ۸) ۶- اضطراب فوبیک مرضی (۱۰، ۱۴، ۱۵) ۷- افکار پارانوئیدی (۲۴) ۸- روان‌پریشی (۱، ۱۹، ۲۳) ۹- و ماده‌های اضافی (۱۸) را در یک هفته گذشته مورد ارزیابی قرار می‌دهد. نمره بالاتر نشان دهنده آسیب‌پذیری روانی بیشتر در افراد است. روایی سازه و محتوا توسط سازندگان تأیید

شده است، در روایی هم‌زمان بین نمره کل پرسشنامه با پرسشنامه افسردگی بک ۰/۴۹ و با پرسشنامه کمال‌گرایی هیل ۰/۶۶ همبستگی معنی‌داری وجود داشت و پایایی به روش آلفای کرونباخ کلی ۰/۷۸ گزارش شد. در پژوهش حاضر پایایی به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۶۰ تا ۰/۷۳ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت و ضریب آلفای ۰/۸۵۴ به دست آمد.

۳. پرسشنامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی. پرسشنامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی توسط خواجه احمدی، شهناز پولادی و بحرینی در سال (۱۳۹۵) با ۲۳ گویه ساخته شده است و پس از تأیید اعتبار صوری و محتوی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از متخصصین دانشگاه، مراحل روایی سازه با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی انجام گرفت. اولین نسخه پرسشنامه با ۲۷ گویه طراحی و در فرایند روان‌سنجی طی انجام روایی محتوی ۱ گویه حذف گردید. شاخص و نسبت روایی محتوی به ترتیب ۰/۹۵ و ۰/۸۶. محاسبه شد. بر اساس تحلیل عامل اکتشافی تعداد گویه‌های پرسشنامه به ۲۳ گویه تقلیل یافت و ابعاد پرسشنامه در ۴ عامل عملکرد فردی ۹ گویه، مدیریت زمان ۶ گویه، خودکنترلی ۴ گویه و روابط اجتماعی ۴ گویه، با توان پیش‌بینی ۵۷/۴۷۰ دسته‌بندی گردید. پایایی درونی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ محاسبه شد.

شیوه اجرا. در این پژوهش در حوزه کتابخانه‌ای با مراجعه به کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های مختلف، به بررسی دیدگاه‌ها و نظریات اندیشمندان و صاحب‌نظران در رابطه با ادبیات نظری پیرامون موضوع پژوهش (تعیین اثر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر میزان طلاق عاطفی زنان با میانجیگری آسیب‌پذیری روانی) پرداخته شد. در حیطه میدانی پس از انتخاب ابزارها، کسب مجوزهای لازمه از اداره دادگستری و مراجعه به مراکز مشاوره تحت نظر اداره دادگستری با توجه به روش نمونه‌گیری هدفمند و انتخاب آزمودنی‌ها به صورت فردی حیطه میدانی انجام، سپس موافقت‌نامه افراد جهت شرکت در پژوهش دریافت شد و پس از جمع‌آوری داده‌های تکمیلی از ابزارها، در انتها به بررسی روابط بین متغیرها از طریق ضرایب همبستگی و معادلات رگرسیون با استفاده از نرم‌افزار spss 22 و Amos23 پرداخته شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف استاندارد سن زنان شرکت‌کننده در پژوهش برابر با ۲۴/۸۴ (۳/۷۱) سال بود. از بین زنان شرکت‌کننده در پژوهش ۱۵۵ زن (۳۸/۸ درصد) بدون شغل، ۲۰۰ زن (۵۰ درصد) دارای شغل آزاد و ۴۵ زن (۱۱/۳) دارای شغل اداری بودند. همچنین ۲۳ زن (۵۸/۸ درصد) دارای تحصیلات دیپلم، ۱۳۰ زن (۳۲/۵ درصد) دارای تحصیلات لیسانس و ۳۵ زن (۸/۸ درصد) دارای تحصیلات فوق‌لیسانس بودند. میانگین طول مدت ازدواج زنان شرکت‌کننده در پژوهش نیز ۴ سال و ۴ ماه بود. در ابتدا با بررسی پیش‌فرض‌های آماری با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نرمالی داده‌ها تأیید شد، همچنین پس از بررسی نرمالی داده‌ها مدل اندازه‌گیری سه متغیر پژوهش بررسی و تأیید گردید.

جدول ۱. شاخص توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	ضریب تـورم	دوربین واتسون
عملکرد فردی	۲۵/۴۴	۳/۶۵	-۰/۰۵۳	-۰/۰۲۴	۰/۵۰	۱/۷۸

۱/۷۶	۱/۷۱	۰/۴۸	۰/۱۹۱	-۰/۹۳۷	۱/۱۷	۱۵/۵۵	مدیریت زمان
	۱/۷۰	۰/۴۶	۰/۱۱۴	-۰/۶۸۸	۲/۳۴	۱۱/۰۴	خودکنترلی
	۱/۷۷	۰/۴۹	-۰/۳۳۰	-۰/۴۱۵	۳/۶۵	۱۲/۴۸	روابط اجتماعی
۱/۸۲	۱/۸۰	۰/۵۲	-۰/۷۶۵	-۰/۴۲۴	۱۰/۲۳	۶۴/۵۰	وابستگی به شبکه‌های اجتماعی
	۱/۷۰	۰/۴۷	-۰/۰۹۹	-۰/۳۵۷	۳/۶۷	۲۰/۳۸	شکایت جسمانی
۱/۷۴	۱/۶۹	۰/۴۶	-۰/۳۶۵	۰/۱۹۱	۲/۹۸	۸/۰۶	وسواس فکری عملی
	۱/۷۰	۰/۴۸	-۰/۰۵۹	-۰/۱۷۹	۲/۴۰	۷/۹۵	حساسیت بین فردی
	۱/۶۹	۰/۴۷	-۰/۱۱۶	-۰/۱۱۵	۱/۲۴	۶/۷۵	افسردگی
	۱/۷۰	۰/۴۷	-۰/۱۵۹	۰/۱۸۰	۱/۲۳	۱۱/۷۴	اضطراب
	۱/۶۸	۰/۴۶	-۰/۲۱۷	-۰/۱۵۱	۱/۴۸	۸/۰۴	اضطراب فوبیک
	۱/۷۰	۰/۴۹	-۰/۰۹۴	-۰/۱۳۵	۱/۰۸	۳/۴۱	افکار پارانوئیدی
	۱/۷۲	۰/۵۰	-۰/۳۸۹	۰/۰۱۲	۰/۹۸	۷/۶۶	روان‌پریشی
	۱/۷۰	۰/۴۸	-۰/۲۲۴	۰/۰۰۹	۱/۰۱	۳/۷۸	ADI
۱/۷۹	۱/۶۷	۰/۴۶	-۰/۰۴۲	۰/۱۱۶	۱۱/۱۴	۷۷/۲۴	آسیب‌پذیری روانی
-	-	-	-۰/۰۵۱	۰/۱۳۱	۱/۸۳	۷/۹۵	انتقاد و سرزنش
-	-	-	-۰/۲۲۲	۰/۲۷۵	۱/۸۲	۶/۷۴	سکوت و جبهه‌گیری
-	-	-	-۰/۱۶۲	۰/۱۱۳	۲/۴۰	۸/۳۰	واکنش عاطفی
-	-	-	-۰/۵۳۵	۰/۳۰۲	۱/۸۴	۷/۷۶	آمیزش عاطفی
-	-	-	-۰/۰۷۷	۰/۳۷۹	۲/۲۲	۹/۰۸	قدرت و منابع
-	-	-	-۰/۱۸۵	-۰/۰۴۰	۱/۶۱	۹/۲۸	فقدان و افسردگی و سرخوردگی
-	-	-	-۰/۵۲۵	-۰/۳۰۵	۱/۲۸	۴/۴۳	زاویه سوم
-	-	-	-۰/۶۹۳	۰/۳۲۲	۱/۸۳	۶/۷۷	محدود کردن
-	-	-	-۰/۵۰۶	-۰/۳۱۱	۲/۴۲	۷/۴۶	مشکلات جنسی
-	-	-	۰/۳۴۵	-۰/۱۶۴	۱۵/۴۲	۶۷/۷۸	طلاق عاطفی

جدول فوق علاوه بر شاخص‌های میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهشی نشان می‌دهد که چولگی و کشیدگی بین ± 2 قرار دارند؛ بنابراین توزیع داده‌های متغیرهای پژوهش طبیعی است. مقدار دوربین واتسون در فاصله مجاز $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد؛ بنابراین مفروضه عدم وجود همبستگی بین خطاها تأیید می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. مقادیر ضریب تحمل و تورم واریانس نیز نشان داد از نبود همپوشی بین متغیرهای پیش‌بین دارد.

جدول ۲. میانگین، انحراف استاندارد و همبستگی شبکه‌های اجتماعی، آسیب‌پذیری روانی با طلاق عاطفی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	
عملکرد فردی	۱																							
مدیریت زمان	۶۶**	۱																						
خودکنترلی	۵۷**	۵۹**	۱																					
روابط	۶۰**	۵۸**	۵۶**	۱																				
وابستگی به شبکه	۹۳**	۷۵**	۷۰**	۶۶**	۱																			
شکایت جسمانی	۱۵**	۱۱*	۲۱**	۱۸**	۱۹**	۱																		
وسواس فکری عملی	۱۹**	۱۳**	۱۸**	۱۲*	۱۸**	۱۹**	۱																	
حساسیت بین فردی	۱۸**	۱۲**	۱۶**	۲۴**	۱۹**	۱۹**	۱۹**	۱																
افسردگی	۲۲**	۱۶**	۱۸**	۱۰*	۱۵**	۱۹**	۱۵**	۶۸**	۵۱**	۹۴**	۱													
اضطراب	۲۰**	۱۲*	۱۱*	۱۷**	۱۹**	۱۹**	۱۹**	۶۹**	۵۲**	۶۷**	۲۹**	۱												
فویک	۱۸**	۱۳**	۱۸**	۱۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۵۴**	۵۴**	۶۱**	۵۷**	۲۸**	۱											
پاراتوییدی	۲۲**	۱۴**	۲۱**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۶۴**	۵۰**	۶۰**	۲۴**	۲۴**	۶۱**	۱										
روان‌پریشی	۲۱**	۱۷**	۱۹**	۱۸**	۲۱**	۲۱**	۲۴**	۶۲**	۶۸**	۶۲**	۵۱**	۶۲**	۵۱**	۱										
ADI	۱۸**	۲۳**	۲۰**	۲۱**	۱۹**	۲۱**	۲۱**	۵۱**	۶۲**	۶۸**	۶۸**	۶۸**	۶۱**	۱										
آسیب‌پذیری روانی	۲۰**	۱۹**	۲۲**	۲۴**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۱۸**	۱۷**	۱۷**	۱۷**	۱۷**	۱۷**	۱۷**	۱									
انتقاد	۲۲**	۱۸**	۱۷**	۲۱**	۱۷**	۱۷**	۱۷**	۲۳**	۲۳**	۲۳**	۲۳**	۲۳**	۲۳**	۲۳**	۲۳**	۱								
سکوت	۱۹**	۱۸**	۲۱**	۲۴**	۲۰**	۲۳**	۲۰**	۱۸**	۲۳**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۱							
واکنش	۱۶**	۲۴**	۲۴**	۱۷**	۱۹**	۱۸**	۱۹**	۱۹**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۱						
آمیزش	۲۱**	۲۱**	۱۹**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۱					
قدرت	۲۷**	۱۶**	۱۸**	۲۰**	۱۹**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۲۰**	۱				
قتل‌ان	۱۸**	۲۳**	۱۹**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۲۲**	۱			
زاویه سوم	۲۴**	۱۸**	۲۱**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۱		
محدود	۲۲**	۲۱**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۱	
جنسی	۱۵**	۱۹**	۱۶**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۲۱**	۱
طلاق عاطفی	۲۱**	۱۹**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**	۲۴**

*P<0/05 ** P<0/01

نتایج جدول ۲ ضرایب همبستگی نشان داد که بین وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، آسیب‌پذیری روانی و طلاق عاطفی همبستگی منفی معناداری در سطح ۰/۰۱ برقرار است. در ادامه نتایج ضرایب همبستگی نشان داد بین طلاق عاطفی با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی و آسیب‌پذیری روانی همبستگی مثبت معناداری برقرار است. در جدول ۳ مقادیر به دست آمده از آماره‌های وزنی رگرسیونی جهت تعیین مقادیر اثر (B) با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده از نسبت بحرانی مشاهده می‌شود که نشان دهنده‌ی مقادیر اثر معنی‌دار خرده مقیاس‌ها بر متغیر کلی و متغیر برون‌زا (سرشت و منش، وابستگی به شبکه‌های اجتماعی و آسیب‌پذیری روانی) بر متغیر درون‌زای نهایی (طلاق عاطفی) می‌باشد.

جدول ۳. شاخص‌های برازش حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها و متغیرها

نام آزمون	توضیحات	مقادیر قابل قبول	مقدار به دست آمده
χ^2/df	کای اسکوئر نسبی	<۳	۲/۵۵۴
χ^2	آزمون نیکویی برازش مجذور کای	-	۴۲۹/۰۷۲
DF	درجه آزادی	-	۱۶۸
RMSEA	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	<۰/۱	۰/۰۳۸
GFI	شاخص برازندگی تعدیل‌یافته	>۰/۹	۰/۹۹۶
NFI	شاخص برازش نرم	>۰/۹	۰/۹۸۹
CFI	شاخص برازش مقایسه‌ای	>۰/۹	۰/۹۹۴

مطابق جدول (۲) مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۳۸ می‌باشد لذا این مقدار کمتر از ۰/۱ است که نشان دهنده این است که میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است و مدل قابل قبول می‌باشد. همچنین مقدار کای دو به درجه آزادی (۲/۵۵۴) بین ۱ و ۳ می‌باشد و میزان شاخص GFI، CFI و NFI نیز تقریباً برابر و بزرگ‌تر از ۰/۹ می‌باشد که نشان می‌دهند مدل اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، مدلی، مناسب است.

جدول ۳. برآورد مستقیم مدل با روش حداکثر درست نمایی (ML)

متغیر	b	β	R ²	t	معناداری
وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر طلاق عاطفی	۰/۳۱۲	۰/۱۵۶	۰/۰۴۸	۳/۷۵۴	۰/۰۰۴
آسیب‌پذیری روانی بر طلاق عاطفی	۰/۴۹۳	۰/۳۳۶	۰/۱۶۵	۴/۶۸۵	۰/۰۰۱

با توجه به جدول (۳) مسیرهای وابستگی به شبکه‌های اجتماعی و آسیب‌پذیری روانی اثر مستقیم معناداری بر طلاق عاطفی دارا هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مدل‌یابی میزان روابط وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی با میانجی‌گری آسیب‌پذیری روانی انجام شد. نتایج نشان داد که همبستگی مثبت و معنی‌داری بین متغیر وابستگی به شبکه‌های اجتماعی با طلاق عاطفی وجود دارد. این نتایج همسو با پژوهش فولادی، اسفندیارپور بروجنی، کاویانی بروجنی و امیدی بروجنی (۱۳۹۷) شورگشتی و قضایی (۱۳۹۷) نعیمی و قلیچی (۱۳۹۶) رستمی، رستمی، محمدی هفت‌چشمه و غلامی (۱۳۹۶) عباس (۲۰۱۹) مک دنیل، دروین و کراونز (۲۰۱۷)؛ موسکنل و گوداگنو (۲۰۱۵) است. شکل‌گیری رابطه‌ی زوجین با یکدیگر به راحتی نیست. معمولاً در طول تحقیقات و مشاوره‌های متعدد، انسان‌ها به این نتیجه می‌رسند که با هم اشتراکاتی دارند که می‌تواند نیازهای یکدیگر را در تعامل با هم برطرف کنند. تا زمانی که زوجین حس کنند که وجود آن‌ها در کنار یکدیگر نیازشان را رفع می‌کند، رضایت کامل دارند؛ اما نارضایتی از این تعامل از زمانی شروع می‌شود که اختلال در رفع نیاز با برآورده شدن انتظارات حس می‌شود. زوجین معمولاً به امید تعاملات گرم، تشکیل زندگی می‌دهند؛ اما آنچه در واقعیت دیده می‌شود، این است که پس از مدتی به علت ناآگاهی و غفلت یکی از طرفین یا هر دو، عواطف فروکش می‌کند و به تدریج که این وضعیت تشدید می‌شود زندگی رو به سردی می‌گراید. در دنیای امروز در بحث از تعاملات اجتماعی در خانواده‌ها، مفهوم شبکه‌ی اجتماعی یکی از مفاهیم مؤثر و مهم مخصوصاً در تعاملات بین فردی محسوب می‌شود. بررسی‌ها نیز بیانگر این امر هستند که همه افراد به یک اندازه جذب فناوری‌های جدید نمی‌شوند و میزان و نحوه استفاده آن‌ها از فناوری‌ها یکسان نیست (بارانی، اوبورتس، کاربونل و چامورو، ۲۰۰۹). از یک سو نیرومندی شبکه‌های اجتماعی مجازی و اینترنت بر زندگی افراد را می‌توان به انقلاب کوپرنیکی مانند نامید و از سوی دیگر بیشترین شباهت را به جامعه‌های انسانی داشته و به فرد امکان برقراری ارتباط با شمار فراوانی از افراد دیگر، تشکیل گروه‌های اجتماعی و ارسال نیمرخ‌های شخصی را می‌دهند (بوید و الیسون، ۲۰۰۸).

یکی از پیامدهای استفاده بیش از حد از فضای مجازی ایجاد شکاف در روابط افراد خانواده است و اکثر زوجینی که در فضای مجازی فعال هستند مبتلا به سردی روابط خانوادگی و به اصطلاح طلاق عاطفی می‌شوند. در این زمینه مطالعات نشان داده‌اند که افراد و زوجین سازگار، به میزان کمتری از شبکه‌های اجتماعی نظیر فیس‌بوک استفاده می‌کنند (مور و مک الوری، ۲۰۱۲)، دوستان کمتری در شبکه‌های اجتماعی دارند (شن و بریدیسکاو لیو، ۲۰۱۵) و زمان کمتری را در شبکه‌های اجتماعی صرف می‌کنند (کو و تانگ، ۲۰۱۴). به عبارتی دیگر می‌توان گفت تأثیراتی که شبکه اجتماعی می‌تواند در مدت زمانی طولانی ایجاد کند، گرفتن نبوغ و خلاقیت فرد و کاهش سلامت روانی فرد است. این حالت‌های روانی باعث رفتارها و ناسازگاری‌هایی می‌شود همچنین کاهش تعاملات زوجین به واسطه گذراندن ساعات زیادی از روز در این شبکه‌ها، باعث سردی روابط بین آنان و عدم توجه به نیازهای یکدیگر شده و تنش‌های عاطفی و جنسی بین آنان را دامن می‌زند و با ادامه پیدا کردنش و پایین آمدن آستانه تحمل طرف مقابل، زمینه جدایی زوج‌ها از هم را به وجود می‌آورد. دشواری تعامل با دیگران، ناتوانی در حفظ روابط صمیمی یکی از ویژگی‌های اصلی اکثر اشکال آسیب‌شناسی شخصیت است که با افزایش قابل توجهی در احتمال درگیری‌های عاشقانه و خاتمه زناشویی همراه است. طلاق ممکن است از اختلالات و بیماری‌های روانی ناشی باشد و از طرفی می‌تواند ناهنجاری‌های روانی را موجب گردیده و یا آن‌ها را تشدید کند. پژوهش‌های بسیاری نشان می‌دهد که در

میان علی که موجب طلاق گردیده، جنبه‌های روانی بسیار مهم است. هنگامی که یکی از زوجین به اختلالات روان‌شناختی مبتلا می‌شود، به احتمال زیادی همسر دیگر نیز از این امر متأثر خواهد شد. آسیب‌پذیری نسبت به بیماری‌های روانی به‌خصوص در سال‌های اولیه ازدواج رخ می‌دهد (سالتر و لوگیلا، ۱۹۹۸).

از سویی مشکلات زناشویی در بین بیماران روان‌پزشکی شیوع زیادی دارد و لیکن مشکلات زناشویی اصلاً انکار شده و مخفی می‌ماند. در میان اختلالات روان‌شناختی عمده، افسردگی به‌طور وسیع‌تری مورد بررسی قرار گرفته و نشان داده شده است که ارتباطی قوی با آشفتگی زناشویی دارد (مایرز و لاندزبرگر، ۲۰۰۲). پژوهشگران همچنین ارتباطی قوی میان اختلالات اضطرابی و آشفتگی -زناشویی اثبات کرده‌اند. به عبارت دقیق‌تر صفات روان رنجوری، حساسیت بین فردی، خودشیفتگی، افکار پارانوئید، افسردگی، اضطراب و وسواس و عدم وظیفه‌شناسی جزء صفاتی است که احتمال طلاق را بشدت افزایش می‌دهد (سولومون و جکسون، ۲۰۱۴). مثلاً روان رنجوری و عوامل آن مثل افسردگی و تحریک‌پذیری و اضطراب باعث ایجاد عواطف منفی در فرد روان‌رنجور می‌شود و وجود این عواطف می‌تواند به این معنی باشد که فرد به همسر خود نگرش مثبتی ندارد (بیچارد و همکاران، ۲۰۱۴). همان‌طور که می‌دانیم ادراک زوجین از همدیگر برای شروع و ادامه زندگی مشترک بسیار اهمیت داد و موجبات رضایتمندی روابطشان را ایجاد می‌کند علاوه بر اختلالات روانی، مشکلات ارتباطی با بیماری‌های جسمانی نیز همبستگی دارد (هالفورد و همکاران، ۲۰۰۱). با توجه به ارتباط شبکه‌های مجازی با طلاق عاطفی و آسیب‌پذیری روانی بر روابط زناشویی و تداوم و ارتباط مؤثر و به دور از تنش حاد در خانواده می‌توان با صراحت بیان داشت وابستگی به شبکه‌های مجازی هم به صورت مستقیم و هم با میانجیگری آسیب روانی در طلاق عاطفی زوجین اثر دارد. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به محافظه‌کار بودن پاسخ برخی از افراد به سؤالات اشاره کرد که در کنار بی‌علاقگی برخی از نمونه‌های تحقیق در پاسخ دادن به سؤالات پرسشنامه‌ها می‌تواند تبیین پژوهش را با مشکل مواجه کند. از این رو، با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود جهت پیشگیری از طلاق عاطفی و آثار آن گسترش فرهنگ مشاوره قبل از ازدواج جهت انتخاب مناسب همسر از لحاظ شخصیتی و سلامت روانی صورت پذیرد. همچنین مدیران نظام سلامت از طریق اقداماتی همچون آموزش و مشاوره به خانواده‌ها جهت افزایش انسجام خانواده‌ها و ایمن شدن آن‌ها در برابر این پدیده‌های نوظهور (اینترنت و...) شوند. در آخر پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی در کنار پرسشنامه از دیگر منابع جمع‌آوری اطلاعات از جمله مصاحبه استفاده شود.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. همچنین زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمان و ارائه اطلاعات فردی مختار بودند.

سپاسگزاری

از همکاری تمامی شرکت‌کنندگان در پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی عمومی بود که توسط معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج به تصویب رسیده و به هزینه شخصی انجام شده است. در تدوین این مقاله همه نویسندگان در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها و نهایی سازی نقش داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- اجتماعی سنگری، ندا، و حیدری، حسن. (۱۳۹۴). پیش‌بینی بروز طلاق عاطفی در زوجین با استفاده از ابعاد نه‌گانه آسیب‌شناسی روانی. کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، ترکیه - استانبول، شرکت مدیران ایده پردازان پایتخت ایلیا.
- ارفعی، اصغر، موسوی، سامان، قره داغی، جابر، فرورشی، محمود، و قلی زاده، حسین (۱۳۹۰). مقایسه نیمرخ اختلال‌های شخصیتی زنان متقاضی طلاق با زنان غیرمتقاضی طلاق در شهرستان تبریز. همایش سالانه انجمن علمی روان‌پزشکان ایران.
- بنی فاطمه، حسین، آقایی رهبر، توکل، و اکبری، فریبا (۱۳۹۳). بررسی میزان طلاق عاطفی و پیامدهای اجتماعی و روانی آن (مطالعه موردی زوجین شهر سنندج). پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی.
- ترکمان، فرح، اسکافی، مریم، عیدگاهیان، ندا، و سهرابی، ایرج (۱۳۹۳). همگنی، صمیمیت و طلاق عاطفی با استفاده از نرم‌افزار تحلیل شبکه. معرفت فرهنگی - اجتماعی. ۱(۶): ۲۵ تا ۵۰.
- خواجه‌نیا، زهرا، امیرپور، مهناز، و آذرسرشت، جمال (۱۳۹۶). پیامدهای شبکه‌های اجتماعی مجازی (مطالعه موردی: طلاق عاطفی)، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی، شیراز، دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.
- جوکار کمال‌آبادی، مهناز، گلستانه، موسی، و محمدی، فاطمه. (۱۳۹۶). ساخت، تحلیل عاملی و هنجاریابی آزمون طلاق عاطفی. فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده، ۱۲(۳۹): ۸۳-۱۰۵.
- رستمی، سعید، رستمی، جواد، محمدی هفت‌چشمه، همت، و غلامی، احمد (۱۳۹۶). بررسی رابطه شبکه‌های اجتماعی و طلاق عاطفی در شهرستان نورآباد لرستان، پنجمین کنگره علمی پژوهشی سراسر توسعه و ترویج علوم تربیتی و روانشناسی، جامعه‌شناسی و علوم فرهنگی اجتماعی ایران، تهران، انجمن علمی توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.
- شورگشتی، حمیده، و قضایی، محمدرضا (۱۳۹۷). تأثیر شبکه‌های اجتماعی در طلاق عاطفی همسران، کنفرانس ملی علوم اسلامی و پژوهش‌های دینی، کرج، دبیرخانه دائمی کنفرانس.

صفائی راد، سوری، و وارسته فر، افسانه (۱۳۹۲). رابطه بین تعارض‌های زناشویی با طلاق عاطفی زنان مراجعه‌کننده به دادگاه‌های شرق تهران، پژوهش اجتماعی، ۶(۲۰): ۸۵-۱۰۶.

صمدی فرد، حمیدرضا (۱۳۹۴). پیش‌بینی طلاق عاطفی زوجین بر اساس متغیرهای مزاج‌های عاطفی، حمایت اجتماعی ادراک‌شده و هم‌جوشی شناختی، اولین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی ایران، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی.

فولادی، فاطمه، اسفندیاری‌پور بروجنی، نگار، کاویانی بروجنی، مهدیس، و امید بروجنی، علیرضا (۱۳۹۷). رابطه استفاده آسیب‌زا از تلفن همراه و اعتیاد به اینترنت با طلاق عاطفی معلمان، ششمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.

قاسمی، وحید (۱۳۹۰). برآورد حجم بهینه نمونه در مدل‌های معادله ساختاری و ارزیابی کفایت آن برای پژوهشگران اجتماعی. مجله جامعه‌شناسی ایران، ۱۲(۴): ۱۶۱-۱۳۸.

کاویانی، حسین (۱۳۸۶). نظریه زیستی شخصیت. تهران: انتشارات مهر کاویان.

عبادی سامیان، فاطمه، و عطادخت، اکبر (۱۳۹۶). ارتباط مزاج‌های عاطفی، اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و تنظیم هیجان با طلاق عاطفی زوجین، چهارمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی ایران، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی.

لطیفیان، مریم، عرشی، ملیحه، و اقلیما، مصطفی (۱۳۹۶). ارتباط اعتیاد به اینترنت با طلاق عاطفی در زنان متأهل شهر تهران در سال ۱۳۹۵. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ۱۶(۶): ۵۱۷-۵۲۸.

معینی راد، جواد (۱۳۹۵). مروری بر عوامل مؤثر بر طلاق عاطفی زوجها، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در علوم تربیتی و مطالعات رفتاری و آسیب‌های اجتماعی ایران، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی.

نجاریان، بهمن، و داوودی، ایران (۱۳۸۰). ساخت و اعتباریابی SCL-25 (فرم کوتاه‌مدت SCL-90-R). مجله روانشناسی، ۲(۱۸): ۱۳۶-۱۴۹.

نجف پوربوشهری، انسیه، بردیده، محمدرضا، و کاظمی، زینب (۱۳۹۴). مقایسه طلاق عاطفی و ویژگی‌های سرشتی منشی در بین زنان شاغل (تمام وقت نیمه وقت) و زنان خانه دار شهر شیراز، دومین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در علوم انسانی، تهران، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ویرا.

نعیمی، محمدرضا، و قلیچی، سودابه (۱۳۹۶). بررسی نقش عوامل جامعه‌شناختی در گرایش به طلاق عاطفی مطالعه موردی: دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی علی‌آباد کتول، اولین کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین در علوم و تکنولوژی، تهران، شرکت بین‌المللی کوشا.

یزدانی، عباس، حقیقتیان، منصور، و کشاورز، حمید (۱۳۹۱). تحلیلی بر کیفیت زندگی زنان دچار طلاق عاطفی (مطالعه موردی: شهرکرد). فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۶: ۱۵۹ تا ۱۸۵.

References

- Abbas, I. S. (2019). Social media addiction in romantic relationships: Does user's age influence vulnerability to social media infidelity? *Personality and Individual Differences*, 139, 277-280.
- Allemand, M., Hill, P. L., & Lehmann, R. (2015). Divorce and personality development across middle adulthood. *Personal Relationships*, 22(1), 122-137.

- Amuzad Mehdarji, M., Nouri, S. (2015). Investigate the causes emotional divorce among married men and women. *Family and Sex Education*, 6(12): 139-58.
- Bechard, M., VanderLaan, D. P., Wood, H., Wasserman, L., & Zucker, K. J. (2017). Psychosocial and psychological vulnerability in adolescents with gender dysphoria: A "proof of principle" study. *Journal of sex & marital therapy*, 43(7), 678-688.
- Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., & Krahé, B. (2016). Adult attachment styles, destructive conflict resolution, and the experience of intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 0886260516640776.
- Chou, C., & Lee, Y. H. (2017). The moderating effects of internet parenting styles on the relationship between Internet parenting behavior, Internet expectancy, and Internet addiction tendency. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 26(3-4), 137-146.
- Chen, Y. L., Chen, S. H., & Gau, S. S. F. (2015). ADHD and autistic traits, family function, parenting style, and social adjustment for Internet addiction among children and adolescents in Taiwan: a longitudinal study. *Research in developmental disabilities*, 39, 20-31.
- Cloninger, C.R. (1994). Temperament and personality. *Current opinion in neurobiology*, 4:266-273.
- Cloninger, C. R., & Zvir, I. (2018). What is the natural measurement unit of temperament: single traits or profiles? *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 373(1744), 20170163.
- Ebrahimi, S., Banifatemeh, H. (2014). Emotional divorce and related factors in naghadeh. *Sociological Studies*; 4(8):7-22.
- Eslami, Mohammad, Yazdanpanah, Mahdieh, Andalib, Parnian, Rahim, Azardokth i, Safizadeh, Mansoureh, Dadvar, Adeleh, Nakhaee, Nouzar. (2020). Marital satisfaction and emotional divorce among Iranian married individuals: A survey of hospital visitors of nine provinces. *Journal of Education and Health Promotion | Published by Wolters Kluwer – Medknow*. <http://www.jehp.net> on Friday, August 20, 2021, IP: 86.55.116.230.
- Gurdal, C., Sevi Tok, E. S., & Sorias, O. (2018). The Impact of Early Losses, Attachment, Temperament-Character Traits and Affect Regulation on the Development of Psychopathology. *Turkish Journal of Psychiatry*, 29(3).
- Ingram, A. M. (2016). Temperament as a Moderator of the Relation Between Interparental Conflict and Maladjustment in Children from Divorced Families. *Arizona State University*.
- Josefsson, K., Jokela, M., Cloninger, C. R., Hintsanen, M., Salo, J., Hintsu, T., ... & Keltikangas-Järvinen, L. (2013). Maturity and change in personality: developmental trends of temperament and character in adulthood. *Development and psychopathology*, 25(3), 713-727.
- Joo, T. M., & Teng, C. E. (2017). Impacts of Social Media (Facebook) on Human Communication and Relationships. *International Journal of Knowledge Content Development & Technology*, 7(4), 27-50.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukophadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American psychologist*, 53(9), 1017.
- Marambe, C. (2016). Regulation of Toddler Temperament. A Comparative Analysis of Divorced and Married Mothers' Responses to Toddlers' temperament during interaction. *International Journal of Research in Social Sciences*, 6(5), 104-119.
- Muscianell, N., & Guadagno, R. (2015). 12. Social Networking and Romantic Relationships: A Review of Jealousy and Related Emotions. In *The Psychology of Social Networking Vol. 1* (pp. 143-158). Sciendo Migration.
- Monacis, L., de Palo, V., Griffiths, M. D., & Sinatra, M. (2017). Social networking addiction, attachment style, and validation of the Italian version of the Bergen Social Media Addiction Scale. *Journal of Behavioral Addictions*, (0), 1-9.
- McDaniel, B. T., Drouin, M., & Cravens, J. D. (2017). Do you have anything to hide? Infidelity-related behaviors on social media sites and marital satisfaction. *Computers in human behavior*, 66, 88-95.

- Pietri, M., & Bonnet, A. (2017). Analysis of early representations and personality among victims of domestic violence. *Revue Européenne de Psychologie Appliquée/European Review of Applied Psychology*.
- Reed, K., Lucier-Greer, M., & Parker, T. S. (2016). Exploring parental divorce among emerging adult women: The roles of support networks and family relationships. *Professional Psychology: Research and Practice*, 47(3), 231.
- Rijavec Klobučar, N., & Simonič, B. (2018). Risk factors for divorce in Slovenia: A qualitative study of divorced persons' experience. *Journal of Family Studies*, 24(3), 291-306.
- Sanchez-Ruiz, P., Maldonado-Bautista, I., & Rutherford, M. (2018). Business stressors, family-business identity, and divorce in family business: A vulnerability-stress-adaptation (VSA) model. *Journal of Family Business Strategy*, 9(3), 167-179.
- Silove, D. M., Tay, A. K., Tol, W. A., Tam, N., Dos Reis, N., da Costa, Z., Soares, C & Rees, S. (2016). Patterns of separation anxiety symptoms amongst pregnant women in conflict-affected Timor-Leste: Associations with traumatic loss, family conflict, and intimate partner violence. *Journal of affective disorders*, 205, 292-300.
- Stein, D.J., Philips, K. A., Bolton, D., Fulford, K. W., Sadler, J. D., Kendler, K. S. (2010). What is a mental/Psychiatric Disorder? From DSM-IV to DSM-V. *Psychological Medicine*, 40: 1759-1765.
- Turner, H. A., Shattuck, A., Finkelhor, D., & Hamby, S. (2017). Effects of poly-victimization on adolescent social support, self-concept, and psychological distress. *Journal of interpersonal violence*, 32(5), 755-780.
- Yalch, M. M., Levendosky, A. A., Bernard, N. K., & Bogat, G. A. (2017). Main and moderating influence of temperament traits on the association between intimate partner violence and trauma symptoms. *Journal of interpersonal violence*, 32(20), 3131-3148

***

پرسشنامه طلاق عاطفی

عامل	سؤال	همیشه	بیشتر اوقات	بعضی اوقات	به ندرت	هرگز
انتقاد و سرزنش	من / همسر من یکدیگر را مقصر اصلی مشکلات زندگی مان می‌دانیم.	۴	۳	۲	۱	۰
	من / همسر من با حرف‌ها و رفتارهایمان یکدیگر را تحقیر می‌کنیم.	۴	۳	۲	۱	۰
سکوت و جبهه‌گیری	من / همسر من یکدیگر را با زنان/ مردان دیگر مقایسه می‌کنیم.	۴	۳	۲	۱	۰
	من / همسر من یکدیگر را به تمسخر می‌گیریم.	۴	۳	۲	۱	۰
واکنش عاطفی	وقتی بحثی در مورد مشکلات زندگی مان شروع می‌شود، من/همسر من مثل دیوار سکوت می‌کنیم و این آزاردهنده است.	۴	۳	۲	۱	۰
	وقتی مشکلی پیش می‌آید، من/ همسر من به جای صحبت کردن با یکدیگر زیر لب غرغر می‌کنیم.	۴	۳	۲	۱	۰
واکنش عاطفی	من / همسر من به جای صحبت کردن با یکدیگر در مورد مشکلات و نیازهایمان سکوت می‌کنیم و با خود کلنجار می‌رویم.	۴	۳	۲	۱	۰
	من / همسر من احساساتمان را چه خوب و چه بد برای یکدیگر بیان نمی‌کنیم.	۴	۳	۲	۱	۰
واکنش عاطفی	من / همسر من در حسرت کسی هستیم که در کنار او احساس صمیمیت داشته باشیم.	۴	۳	۲	۱	۰
	خودخواهی‌های من / همسر من باعث شده است که از هم متنفر شویم.	۴	۳	۲	۱	۰

۰	۱	۲	۳	۴	من/همسرم وقتی با هم کاری انجام می‌دهیم، احساس می‌کنیم حوصله هم را نداریم.	
۰	۱	۲	۳	۴	اینکه من / همسرم عاشق فرد دیگری شویم، برایمان مهم نیست	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم آن قدرها که دلمان می‌خواست به هم نزدیک نیستیم.	آموزش عاطفی
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم تمایلی نداریم عاطفه‌مان را به یکدیگر نشان دهیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم تمایلی به خوشحال کردن یکدیگر نداریم.	
۰	۱	۲	۳	۴	حس تنهایی من / همسرم در این زندگی مشترک، آزارمان می‌دهد.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم اگر وابستگی اقتصادی به یکدیگر نداشتیم از هم جدا می‌شدیم.	قدرت و منابع
۰	۱	۲	۳	۴	توانایی‌ها و دارایی‌های بیشتر من / همسرم نسبت به هم باعث تسلط یکی بر دیگری شده است.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم فکر می‌کنیم با فاصله گرفتن و جدا شدن از یکدیگر چیزهایی که به دست می‌آوریم، بیشتر از چیزهایی است که از دست می‌دهیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	منافع شخصی من / همسرم مانع رسیدنمان به اهداف مشترکمان شده است.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم در این زندگی احساس خلأ می‌کنیم.	فقدان، افسردگی و سرخوردگی
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم در زندگی‌مان بیشتر بر جنبه‌های منفی رابطه‌مان متمرکز هستیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم نمی‌توانیم در وضعیت دشوار در زندگی روی یکدیگر حساب کنیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	من/همسرم احساس می‌کنیم بین همسر واقعی و آرمانی‌مان تفاوت‌های زیادی هست.	
۰	۱	۲	۳	۴	احساس تنهایی من/همسرم در زندگی باعث شده است به ارتباط با فردی از جنس مخالف غیر از یکدیگر فکر کنیم.	زاویه سوم
۰	۱	۲	۳	۴	من/همسرم ترجیح می‌دهیم با هرکسی غیر از یکدیگر باشیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم در ذهن خودمان یک عشق خیالی ساخته‌ایم و با خیالش زندگی می‌کنیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	بیشتر نیازهای عاطفی من/همسرم (علاقه، دوست داشتن،...) توسط افرادی غیر از یکدیگر برآورده می‌شود.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم وقتی دچار اختلاف می‌شویم، سعی می‌کنیم اختلافمان را نادیده بگیریم.	محدود کردن
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم از صحبت کردن درباره موضوعاتی که به تنش و مشاجره منجر می‌شود، پرهیز می‌کنیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم هنگام ناراحتی با گریز از یکدیگر سعی می‌کنیم ناراحتی‌های یکدیگر را کاهش دهیم.	
۰	۱	۲	۳	۴	در زندگی مشترک تصمیم‌گیرنده اصلی من/همسرم هستیم و دیگری هیچ نقشی در تصمیم‌ها ندارد.	
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسرم از کمک به یکدیگر برای رسیدن به ارضای جنسی، لذت نمی‌بریم.	

۰	۱	۲	۳	۴	مسائل جنسی من/همسر من به شیوه‌ای با یکدیگر رابطه جنسی برقرار می‌کنیم که یکدیگر را آزار می‌دهد.
۰	۱	۲	۳	۴	گفت‌وگو در مورد مسائل جنسی برای من / همسر من مشکل است.
۰	۱	۲	۳	۴	من / همسر من از رابطه جنسی‌مان راضی نیستیم.

***

پرسشنامه نشانه‌های اختلال‌های روانی

ردیف	عبارات	۱	۲	۳	۴	۵
۱	آیا این احساس به شما دست داده است که بدون اینکه راجع به افکار خصوصی خود به کسی چیزی گفته باشید دیگران از آن‌ها با خبر شده‌اند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲	آیا احساس تنگی نفس کرده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳	آیا ناگهان و بدون دلیل دچار ترس شده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴	آیا احساس کرده‌اید که نسبت به آینده امید خود را از دست داده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۵	آیا ایرادگیر و بهانه‌جو شده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۶	آیا احساس کرده‌اید که بدنتان خواب می‌رود و یا گزگز (مور مور) می‌شود؟	۱	۲	۳	۴	۵
۷	آیا احساس ترس کرده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۸	آیا احساس لرزش در اندام‌های بدن خود داشته‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۹	آیا این احساس را کرده‌اید که مردم نسبت به شما مهربان نیستند یا شما را دوست ندارند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۰	آیا مجبور بوده‌اید که به دلیل ترس بعضی کارها را نکنید یا به بعضی جاها نروید و یا به بعضی چیزها دست نزنید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۱	آیا در برخی کارها بی‌توجه و بی‌دقت شده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۲	آیا حالت تهوع یا دل بهم خوردگی داشته‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۳	آیا این فکر به ذهنتان خطور کرده که به زندگی خود خاتمه دهید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۴	آیا از مسافرت اتوبوس یا قطار احساس ترس کرده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۵	آیا این احساس را داشته‌اید که می‌ترسید تنها از خانه بیرون بروید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۶	آیا در گلو احساس گرفتگی کرده‌اید مثل اینکه چیزی در گلویتان گیر کرده باشد؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۷	آیا دچار حالت گر گرفتگی یا سرما شده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۸	آیا بی‌اشتها شده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۹	آیا صداهایی به گوشتان می‌رسد که دیگران نمی‌توانند آن‌ها را بشنوند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۰	آیا وقتی مردم به شما نگاه می‌کنند یا درباره شما حرف می‌زنند احساس ناراحتی می‌کنید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۱	آیا تمرکز حواس نداشته‌اید؟ یعنی در جمع کردن حواس خود روی کارها مشکل داشته‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۲	آیا اتفاق افتاده است که احساس کنید مغزتان کار نمی‌کند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۳	آیا افکار به ذهنتان وارد شده است که احساس می‌کنید مال خودتان نیست بلکه دیگران آنها را در ذهنتان گذاشته‌اند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۴	آیا این احساس را داشته‌اید که دیگران شما را زیر نظر دارند یا درباره شما حرف می‌زنند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۵	آیا در بعضی از قسمتهای بدن خود احساس ضعف و سستی کرده‌اید؟	۱	۲	۳	۴	۵

***

پرسشنامه وابستگی به شبکه‌های اجتماعی

ردیف	سؤال	کاملاً موافقم	تا اندازه‌ای موافقم	تا اندازه‌ای مخالفم	کاملاً مخالفم
عملکرد فردی					
۱	اطرافیان (اعضای خانواده، دوستان) به خاطر زیاد آنلاین بودن من در شبکه‌های اجتماعی شاکمی هستند.	۵	۴	۳	۲
۲	هنگام استفاده از شبکه‌های اجتماعی در صورتی که اطرافیانم مزاحم من شوند خشمگین شده یا می‌رنجم.	۵	۴	۳	۲
۳	زمانی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده کرده‌ام نسبت به محیط اطراف و اطرافیانم بی‌تفاوت شده‌ام.	۵	۴	۳	۲
۴	از زمانی که از شبکه‌های اجتماعی موبایل استفاده می‌کنم نسبت به گذشته منزوی‌تر شده‌ام.	۵	۴	۳	۲
۵	وقتی دیگران از من می‌پرسند که چه کارهای آنلاینی در شبکه‌های اجتماعی انجام می‌دهم پنهان کاری می‌کنم.	۵	۴	۳	۲
۶	من استفاده‌ی زیاد از شبکه‌های اجتماعی را از دیگران مخفی می‌کنم.	۵	۴	۳	۲
۷	به دلیل استفاده از شبکه‌های اجتماعی موبایل دچار افت تحصیلی شده‌ام.	۵	۴	۳	۲
۸	استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث شده که در انجام کارهای روزمره‌ی خود (برنامه‌ی نظافت و برنامه‌ی غذایی) غفلت کنم.	۵	۴	۳	۲
۹	به خاطر استفاده‌ی بیش‌ازاندازه از شبکه‌های اجتماعی ارتباطم با اعضای خانواده و دوستانم محدود شده است.	۵	۴	۳	۲
مدیریت زمان					
۱۰	من بیشتر از زمانی که انتظار دارم وقت خود را در شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانم.	۵	۴	۳	۲
۱۱	به دلیل اینکه تا دیر وقت از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنم دچار کمبود خواب شده‌ام.	۵	۴	۳	۲
۱۲	مدت زمان استفاده‌ام از شبکه‌های اجتماعی روز به روز در حال افزایش است.	۵	۴	۳	۲
۱۳	در مواقعی که در شبکه‌های اجتماعی هستم به خودم می‌گویم "فقط چند دقیقه‌ی دیگر روی خط خواهم ماند"	۵	۴	۳	۲
۱۴	قبل از انجام هر کاری به فکر بازدید از شبکه‌های اجتماعی می‌باشم.	۵	۴	۳	۲
۱۵	وقتی خارج از شبکه‌های اجتماعی هستم حواس‌پرتی دارم در صورتی که در حالت آنلاین بودن بهتر می‌شوم.	۵	۴	۳	۲
خودکنترلی					
۱۶	بیرون از فضای شبکه‌های اجتماعی احساس اضطراب و ناآرامی دارم که به محض وارد شدن به فضای مجازی این احساس از بین می‌رود.	۵	۴	۳	۲
۱۷	با این جمله موافقم "زندگی بدون شبکه‌های اجتماعی خسته کننده، بی ارزش و بی لذت باشد".	۵	۴	۳	۲
۱۸	هنگام قطع ناخواسته‌ی اینترنت و یا عدم اتصال به شبکه‌های اجتماعی موبایل ناراحت و عصبی می‌شوم.	۵	۴	۳	۲
۱۹	مسائل ناراحت کننده در زندگی‌ام را با افکار آرام‌بخش در شبکه‌های اجتماعی موبایل خنثی می‌کنم.	۵	۴	۳	۲
روابط اجتماعی					

۱	۲	۳	۴	۵	۲۰	شبکه‌های اجتماعی مجازی را بیشتر از رسانه‌های دیگر (تلفن، ایمیل، نامه) برای ابراز علایق خود به دیگران استفاده می‌کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۱	از عضویت در گروه‌های موردعلاقه‌ام در شبکه‌های اجتماعی احساس لذت می‌کنم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۲	من نسبت به کاربران صفحات موردعلاقه‌ام در شبکه‌های اجتماعی احساس همدلی و صمیمیت دارم.
۱	۲	۳	۴	۵	۲۳	موضوعاتی که در دنیای واقعی علاقه‌ای به ابراز آن ندارم را از طریق شبکه‌های اجتماعی به اشتراک می‌گذارم.

The Mediating Role of Psychological Vulnerability in the Relationship between Social Network Dependence and Emotional Divorce in Women

Ghasem. Yaghoobi hasankala¹, Alireza. Homayouni^{2*}, Yahya. Yarahmadi³ & Omid. Moradi³

Abstract

Aim: The present study aimed to determine the mediating role of psychological vulnerability in the relationship between social network dependence, and emotional divorce in women. **Methods:** The study was correlational and had a structural equations type with a covariance-based approach. The statistical population consisted of all women aged 20 to 40 years who visited 5 counseling centers in cooperation with the Department of Justice in Babol to receive divorce-related services. Given the number of observed variables and allocation of the coefficient 15 for each variable, and according to the possibility of incomplete questionnaires, 432 individuals were selected using a purposive sampling method. The social network dependence questionnaire (2016), the psychological vulnerability questionnaire by Najjarian and Davoudi (2001), and the emotional divorce questionnaire by Mohammadi et al. (2015) were used to collect data. **Results:** The results indicated that there was a positive and significant relationship between psychological vulnerability and social network dependence with emotional divorce ($P=0.05$). The indirect path of social network dependence was significant with the rate of emotional divorce mediated by psychological vulnerability, and the fit of the research model was also confirmed ($P=0.05$). **Conclusion:** According to the research results, it is suggested that in terms of couples' mental health and strength of relationships, counseling and providing appropriate information and education for families in the field of marital improvement and satisfaction should be considered.

Keywords: Social networks; Psychological vulnerability; Emotional divorce

1. PhD Student, Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran
2. *Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Psychology, Bandar-e-Gaz Branch, Islamic Azad University, Bandar-e-Gaz, Iran.
homayouni.ar@gmail.com
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran